

PORADNIK DLA RODZICÓW

DOTYCZĄCY:

- I. Jak zorganizować dzieciom warunki do nauki w domu?
- II. Jak motywować i wspierać dzieci do systematycznego uczenia się poza szkołą?
- III. Jak zadbać o bezpieczeństwo dzieci w sieci?

I. JAK ZORGANIZOWAĆ DZIECIOM WARUNKI DO NAUKI W DOMU?

Nie wszystkie dzieci chętnie zabierają się do nauki. Wiele zwleka z odrabianiem lekcji, odkłada szkolne obowiązki na później, z niezadowoleniem siada do książek. Rodzice często zastanawiają się, w jaki sposób zachęcić dziecko do nauki. Uciekają się przy tym do najróżniejszych metod: moralizują („Ja w twoim wieku...”), straszą („Do niczego w życiu nie dojdiesz”), obiecują drogie prezenty, płacą za dobre oceny. Metody te często okazują się jednak na dłuższą metę nieskuteczne. Co więc zrobić, aby nauka przestała być dla dziecka uciążliwym obowiązkiem i stała się dla niego przyjemniejsza? Każde dziecko jest inne i inne metody będą najlepiej się sprawdzać przy wspieraniu jego motywacji do nauki, ale jest kilka uniwersalnych sposobów.

1. To, co pomaga dziecku zmobilizować się do pracy, to dobra organizacja czasu nauki.

Bardzo ważny jest stabilny harmonogram. Najlepiej, aby odrabiało je o stałej porze, w miejscu, gdzie jest cicho i spokojnie, gdzie dziecko może się skoncentrować i nic go nie rozprasza, gdzie w tle nie jest włączony telewizor. Szczególnie trzeba zadbać o komputer, który potrafi niezwykle skutecznie odciągać od nauki. Przed przystąpieniem do nauki dobrze jest przygotować sobie wszystkie książki i pomoce, tak aby później nie przerywać pracy. Odrabianie lekcji warto rozpocząć od najtrudniejszego zadania, kiedy jest się jeszcze wypoczętym. Wskazane jest również rozdzielanie materiału na krótsze partie, włączanie przerw. Zwłaszcza w przypadku małych dzieci, jest to bardzo ważne. Przeciętne dziecko w klasie I potrafi skupić się na 15 minut, w klasie III na pół godziny. Przerwę trzeba zrobić

gdy dziecko zaczyna mieć problemy z koncentracją uwagi, jest zmęczone. Najlepsze godziny na odrabianie lekcji to 16-18, jeżeli dzieci mają wolne, to godziny ranne.

Spokojne miejsce do pracy

Miejsce pracy dziecka ma szczególne znaczenie. Jest istotnym warunkiem efektywnej nauki. Powinno być tak dostosowane do potrzeb dziecka, żeby malec dobrze się w nim czuł. Muszą być przy tym spełnione pewne warunki:

- Miejsce pracy powinno być jasne. Nie oznacza to jednak, że biurko koniecznie musi być usytuowane przy samym oknie.
- Biurko i miejsce do siedzenia muszą być dopasowane do wzrostu dziecka.
- Właściwe oświetlenie miejsca pracy - najlepiej, jeśli światło pada z lewej strony stołu czy biurka.
- Miejsce pracy powinno być uporządkowane. Jeśli przed rozpoczęciem pracy trzeba długo szukać zeszytów, powstaje u dziecka stres, jeszcze zanim wzięło się do lekcji.
- Zabawki czy podręczniki, których dziecko nie potrzebuje przy odrabianiu lekcji, powinny być sprzątnięte z biurka.
- Niezbędne przybory szkolne (ołówki, słowniki, kalkulator) powinny zawsze być pod ręką.

Wskazane jest prowadzenie terminarza, w którym dziecko może zapisać daty klasówek, oddawania prac, wycieczek klasowych, a także prywatnych spotkań.

Zapowiedź zbliżającej się godziny na odrabianie lekcji

Dziecko poinformowane przez rodzica o tym, że za 15 minut zadzwoni budzik (sygnał do rozpoczęcia pracy) ma czas na dokończenie ważnej dla siebie czynności, zabawy, posprzątania po zabawie i oswojenia się z myślą o czekającym je obowiązku. Zmniejsza to prawdopodobieństwo oporu z jego strony.

2. Ważna jest systematyczność. Czasem dziecko po prostu nie wie, w jaki sposób zabrać się do pracy. Kiedy trzeba przygotować się do sprawdzianu, nauczyć na pamięć wiersza, napisać wypracowanie i rozwiązać kilka zadań z matematyki, wówczas naprawdę można się

pogubić i zniechęcić. Podpowiedzmy dziecku, co może zrobić, aby wykorzystać czas przeznaczony na naukę w sposób jak najbardziej efektywny. Trudno jest w jeden wieczór przygotować się do sprawdzianu z całego półrocza, kiedy jednak naukę rozłoży się w czasie, wówczas okazuje się, że wystarczy każdego dnia opracować jeden czy dwa tematy, aby skutecznie opanować cały materiał. Podobnie jest z nauką wiersza bądź czytaniem lektur. Nie warto tego zostawiać na ostatnią chwilę. Uczeń zachęcony do systematyczności sam szybko zauważy, że przyswajanie wiedzy stopniowo i małymi partiami zajmuje stosunkowo niewiele czasu i nie wymaga zbyt dużego wysiłku. W systematycznej nauce znaczącą rolę odgrywają również rodzice. Są dla dziecka przykładem i wsparciem, ale powinni je też kontrolować. Jedna z obecnych studentek powiedziała: „Ja w podstawówce miałam średnią 6,0 tylko dlatego, że wiedziałam o tym, że moja mama będzie mnie każdego dnia przepytować”.

Reguły ułatwiające naukę i pracę:

- Dziecko odrabia lekcje samodzielnie.
- Oglądanie telewizji czy słuchanie radia jest zabronione podczas odrabiania lekcji.
- Kartki z pracą domową są natychmiast wkładane do segregatora czy teczki.
- Po odrobieniu lekcji wszystkie przybory wracają na swoje miejsce.
- Po odrobieniu lekcji trzeba zapakować tornister na następny dzień.
- Ustal z dzieckiem określony porządek materiałów do nauki poszczególnych przedmiotów.
- Na zakończenie: konsekwentnie przestrzegaj tego, żeby dziecko zaczynało zabawę dopiero po odrobieniu lekcji.

Dziecko nie będzie z własnej inicjatywy wprowadzało w życie i przestrzegało tych reguł. To ty musisz je do tego dopingować i towarzyszyć mu przez jakiś czas w utrwalaniu tych zasad. Unikaj przy tym pretensji. Sformułuj konieczność dokonania zmian jako wspólne przedsięwzięcie (“musimy jeszcze...”). Główny ciężar wdrożenia tych zasad spoczywa jednak zawsze na dziecku. W ten sposób pomagasz dziecku przyswoić sobie pewną dyscyplinę. Nie denerwuj się, jeśli twoje starania nie spotkają się z entuzjastyczną reakcją. Dla wdrożenia tych reguł potrzebny jest czas (parę miesięcy, rok, a nawet dłużej).

3. Duży wpływ na motywację ma także pozytywna ocena rezultatów własnej pracy.

Każdy lubi, gdy jego starania są doceniane. Pamiętajmy więc, aby zauważać nawet niewielkie osiągnięcia dziecka i aby chwalić je nawet za drobne postępy. Nie stawiamy dziecku zbyt wygórowanych wymagań, swoje oczekiwania dostosujmy do jego możliwości. Dzieci różnią się między sobą pod względem zdolności do nauki, więc nie każdy uczeń może mieć same piątki. Warto doceniać nie tylko końcowy efekt pracy (np. w postaci ocen), ale również sam fakt przystąpienia do niej, wysiłek wkładany w proces uczenia się. Jest to szczególnie ważne w przypadku słabszych uczniów, którzy często pomimo dużego nakładu pracy i czasu osiągają nie zawsze zadowalające efekty. Jeśli rodzice będą skupiać uwagę jedynie na niepowodzeniach dziecka, wówczas szybko straci ono chęć do nauki. Najlepszy efekt da pochwała konkretna, wskazująca na pozytywne działanie, a nie pochwała dziecka jako takiego np. „Świetnie obliczyłaś to zadanie z matematyki”, „Znalazłaś bardzo dobrą drogę do rozwiązania tego zadania”, „Fantastycznie narysowałaś to drzewo”, zamiast zdań typu: „Jak zawsze jesteś dobra z matematyki”, czy też „Masz niezłe zdolności plastyczne”. Poza tym od czasu do czasu potrzebna jest też tzw. marchewka, nagroda. Może nią być jakiś upominek, wyjazd do kina, cokolwiek – w zależności od upodobań. Nie powinno się natomiast płacić pieniędzmi, dawać jakiegokolwiek upominku za każde dobre oceny, gdyż nie są to skuteczne metody na dłuższą metę.

4. W nauce warto stosować różnego rodzaju techniki ułatwiające zapamiętywanie.

Notatki z wykorzystaniem różnych kolorów, podkreśleń i zabawnych rysunków, bazowanie na skojarzeniach, robienie wykresów, map myśli. Wszelkiego rodzaju fiszki, czyli słowa klucze i hasła w książkach, na tablicy, ścianie, biurku. To wszystko może pomóc dziecku lepiej i bardziej trwale opanować materiał.

5. Każdy uczeń w jakimś momencie swojej kariery szkolnej zadaje sobie pytanie: „Po co właściwie tego wszystkiego się uczyć?”.

Pomóżmy więc dziecku dostrzec korzyści, jakie może odnieść z posiadanej wiedzy, pokażmy mu, w jaki sposób powiązać ją z codzienną rzeczywistością i jak wykorzystać ją w praktyce np. dziecko w szkole uczyło obliczać się pole prostokąta, więc zapytajmy je czy mogłoby Wam pomóc policzyć ile metrów wykładziny, parkietu muszą Państwo kupić do danego pokoju, gdyż w niedługim czasie mają Państwo zamiar położyć nową wykładzinę. Dzieci stawiające sobie za cel zdobycie wiedzy lepiej się uczą, czerpią większą przyjemność z nauki. Tutaj wsparcie rodziców

i dawanie przykładu własnym postępowaniem jest niezastąpione. Już samo okazanie zainteresowania może działać bardzo wiele. Zachęcajmy dziecko do rozmów, do myślenia, do wyrażania własnych opinii. Rozbudzajmy w nim zainteresowanie otaczającym światem. Pokażmy mu, że nauka naprawdę może być interesująca i przyjemna.

6. Nie wyręczajmy dziecka w odrabianiu lekcji. To bardzo ważne. Kiedy prosi o pomoc, nie podawajmy mu gotowych rozwiązań, ale jedynie na nie naprowadźmy, udzielmy wskazówek, wyjaśnijmy wątpliwości. Zachęmy ucznia do samodzielności. Samodzielnie rozwiązane zadanie może dostarczyć dziecku dużej satysfakcji, wzmacnia w nim również poczucie, że jest w stanie poradzić sobie z trudnościami. Jest to szczególnie ważne, ponieważ uczeń posiadający wiarę w swoje siły nie zraża się niepowodzeniami, a stawiane przed nim zadania traktuje nie jak uciążliwe obowiązki, ale jak przyjemne wyzwanie, któremu jest w stanie sprostać. Jeśli dziecko odrabia pracę domową w obecności matki, istnieje niebezpieczeństwo, że przy pojawieniu się najmniejszych trudności będzie szukało u niej pomocy. Mama jest zawsze pod ręką i dlatego często nadużywa się jej wsparcia. Dziecko powinno się przede wszystkim nauczyć wytrwałości i przyzwyczaić się, że nie wszystko od razu się udaje. Musi nauczyć się dokładania wysiłku, żeby dotrzeć do celu. Nie chodzi tutaj o odmawianie dziecku pomocy, tylko o pomaganie mu taki sposób, żeby wzrastało jego poczucie odpowiedzialności i samodzielność. Zatem postarajcie się doprowadzić do tego, żeby dziecko odrabiało lekcje we własnym pokoju albo w takim pomieszczeniu, gdzie może być samo.

Nauka samodzielnej pracy.

Zanim dziecko zacznie odrabiać lekcje, omów z nim, co ma do zrobienia. Niech przejrzy w twojej obecności zeszyty i oceni, czy samo da sobie z tym radę i czy będzie miało problemy ze zrozumieniem. Pomóż mu zrozumieć zadania. Jeśli nie ma już żadnych problemów, dziecko powinno usiąść w swoim pokoju i wziąć się do lekcji. Jeśli pojawią się trudności, dziecko powinno dać sobie z nimi radę samodzielnie, nawet jeśli popełni jakiś błąd. Ważne jest, żeby ten wysiłek podjęło samo. Jeśli twoje dziecko, mimo ustaleń, ciągle prosi o pomoc, narzeka czy płacze, staraj się nie ulegać. Dodaj mu odwagi i przypomnij o ustaleniach.

7. Współpracujmy ze szkołą- nie tylko przy okazji wywiadówek czy oficjalnych zebrań.

Pamiętajmy, że nauczyciel to sprzymierzeniec w procesie edukacji dziecka.

PODSUMOWUJĄC, JEŚLI CHCESZ POMÓC DZIECKU ZWIĘKSZYĆ MOTYWACJĘ DO NAUKI:

- ◆ podkreślaj znaczenie nauki w życiu człowieka,
- ◆ powtarzaj myśl, że nauka jest celem sama w sobie,
- ◆ nie przypisuj zbyt dużej wagi ocenom,
- ◆ wyrażaj się pozytywnie o szkole i o nauczycielach,
- ◆ doceniaj pracę i samodzielność,
- ◆ dostrzegaj osiągnięcia dziecka,
- ◆ nie krytykuj, nie oceniaj,
- ◆ pomagaj, ale nie wyręczaj,
- ◆ nie wyśmiewaj niepowodzeń, ale wskaż jak można uczyć się na błędach,
- ◆ nie stawiaj wymagań wobec dziecka ponad jego możliwości,
- ◆ nie wyprzedzaj materiału szkolnego,
- ◆ pokazuj praktyczne zastosowania informacji zdobytych w szkole,
- ◆ wzbudzaj w dziecku zainteresowania wieloma dziedzinami życia,
- ◆ stwórz warunki do poszerzenia wiedzy i doświadczeń dziecka,
- ◆ pomagaj w rozwinięciu umiejętności potrzebnych w nauce (czytanie, zapamiętywanie, notowanie, koncentracja uwagi i inne),
- ◆ wspieraj!

Pamiętajmy, nawet najlepsze metody i najbardziej usilne próby mogą zawieść, jeśli sami nie będziemy dawali dziecku przykładu własnym postępowaniem. To od nas dorosłych zależy, czy nauczy się ono systematycznej pracy i obowiązkowości.

Wiele dzieci ma trudności z motywacją do nauki, bo zamiast chodzić do szkoły wolałyby robić coś zupełnie innego. Rodzice powinni dostarczać motywacji i stwarzać odpowiednie warunki do nauki. Zacząć należy od uświadomienia dzieciom, że zdaniem rodziców, szkoła i postępy w nauce są czymś bardzo ważnym. Choć wiele dzieci zajmuje buntowniczą postawę, tak naprawdę liczą się z opinią rodziców i chcą ich zadowolić. Jeżeli rodzice mówią, że nauka jest ważna, to dzieci również tak uważają. Jeżeli natomiast wyrażają się

lekceważąco o szkole i nauczycielach, to nie powinno ich zaskoczyć, że dzieci będą powtarzać to samo.

II. JAK MOTYWOWAĆ I WSPIERAĆ DZIECI DO SYSTEMATYCZNEGO UCZENIA SIĘ POZA SZKOŁĄ?

“Moje dziecko nie chce się uczyć, co mam robić?!”

To pytanie, z którym często zwracają się rodzice, prosząc o pomoc. Ich dziecko nie chce odrabiać prac domowych i czytać lektur, zbiera jedynki, wagaruje.

TYPOWE BŁĘDY, KTÓRE POPEŁNIAJĄ RODZICE

➤ **Nadmierna kontrola**

“Muszę go cały czas pilnować, gdy tylko odejdę – od razu zajmuje się czymś innym, nigdy nie pamięta co jest zadane”. Matka dzwoni do nauczycieli i kolegów, pytając o prace domowe. W ten sposób przejmuje całkowitą kontrolę, pozbawia syna odpowiedzialności i motywacji do nauki.

- **Uczenie się za dziecko.** Rodzice niezadowoleni z efektów nauki dziecka, sami biorą się do pracy. Sprawdzają zeszyty, przepisują od nowa fragmenty lub całe prace domowe, piszą za niego wypracowania, czytają lektury. Nawet, gdy zdają sobie sprawę, że w ten sposób krzywdzą dziecko, nie potrafią przestać. Obawiają się, że dziecko samo sobie nie poradzi.
- **Zbyt wysokie wymagania** *“Moje dziecko jest strasznie nerwowe. Gdy coś mu nie wychodzi, płacze, rzuca zeszytami”.* Matka sprawdza pracę córki i podkreśla na czerwono popełnione błędy. Nie chwali jej za włożony w pracę wysiłek, za ciekawą treść. Koncentrując się na błędach, odbiera dziecku satysfakcję z wykonanej pracy.
- **Niewłaściwe motywowanie.** Rodzice w poczuciu własnej bezradności wobec szkolnych niepowodzeń dzieci próbują wszystkiego, żeby je zachęcić do nauki: moralizują, straszą, zawstydzają, przekupują, wyznaczają kary. Z kolei dzieci nie mając już nic do stracenia podejmują walkę z rodzicami.
- **Brak zainteresowania nauką dziecka.** Rodzice zapracowani i zmęczeni nie mają czasu zajmować się sprawami szkolnymi dziecka. Uważają, że samo powinno dać sobie radę. Nie rozumieją, że dziecko potrzebuje pomocy. Dopiero, gdy dziecko wpada w duże kłopoty lub zaczyna wagarować – zaczynają szukać pomocy.

W pracy z dziećmi trzeba zrealizować trzy ważne cele:

- zrozumienie potrzeb dziecka, które przeżywa trudności szkolne
- określenie roli rodzica w rozwiązywaniu tych problemów: jego zadań i zakresu

odpowiedzialności

- uczenie umiejętności wspierania dziecka i motywowania go do nauki.

Pomocne ćwiczenia:

- Stworzenie możliwości porozmawiania o problemach.
- Cofnięcie się do dzieciństwa, przypominając sobie własne trudności szkolne. Rozmowa w parach o uczuciach, które im wtedy towarzyszyły. Zastanowienie się, czego wtedy potrzebowali od swoich rodziców.
- Określenie, jaki procent odpowiedzialności za naukę przypada rodzicom, a jaki dziecku. Zastanowienie się, kto pakuje tornister, pamięta o lekcjach i o sprawdzianach, kto martwi się o oceny i o to, żeby na czas zdążyć do szkoły.

“Rodzice oddają dziecku tyle odpowiedzialności za naukę, ile ono jest w stanie podjąć”.

Każdy zastanawia się i planuje, jakie zadania postawi przed swoim dzieckiem.

- *“Dlaczego dzieci się uczą? Co motywuje je do nauki?”*

Poprzez to ćwiczenie, rodzice mogą zrozumieć, że dzieci poprzez naukę realizują swoje własne cele, potrzeby i zainteresowania. Można zachęcić je do nauki, odwołując się do tego, co dla nich jest ważne. Każdy rodzic zastanawia się – jak może trafić do własnego dziecka.

Wnioski dla rodziców i nauczycieli:

- Dostrzegaj sukcesy i starania dziecka
- podkreśl dobre strony
- wskaż nad czym mogłoby jeszcze popracować
- zachęcaj do samooceny (“na ile jesteś zadowolony z efektów swojej pracy?”)
- Okazuj życzliwe zainteresowanie
- zamiast wypytywać i kontrolować, słuchaj uważnie i okaż zrozumienie dla jego uczuć
- Gdy dziecko popadnie w kłopoty pamiętaj, że przede wszystkim to ono ma problem
- zamiast krytykować i oceniać, dodaj mu otuchy
- zachęć do wyciągnięcia własnych wniosków (“jak myślisz, dlaczego ci nie poszło na tym sprawdzianie?”)
- Jeżeli widzisz, że sprawy dziecka idą źle, nie wahaj się powiedzieć mu o tym, co

cię martwi i czego od niego oczekujesz.

- Jeżeli dotychczas nadmiernie kontrolowałeś swoje dziecko – oddaj mu odpowiedzialność za naukę. Gdy dziecko o czymś zapomni, pozwól mu ponieść konsekwencje i zachęć do wyciągnięcia wniosków.
- Rozmawiaj z dzieckiem o jego zainteresowaniach, celach i planach.

MOTYWACJA DO NAUKI: CHCIEĆ TO MÓC

Kto chce coś stworzyć, musi coś z siebie dać. Motywacja odgrywa tutaj zasadniczą rolę.

Motywacja do nauki oznacza konfrontację z określonymi wymogami jakości. Chodzi o to, żeby w tej samej sytuacji osiągać co najmniej równie dobre, a nawet lepsze wyniki niż do tej pory – albo w porównaniu z innymi ludźmi dokonywać takich samych albo lepszych osiągnięć.

- Wcześniejsze sukcesy – albo porażki – określają w znacznym stopniu motywację dziecka do nauki. Ważne jest więc, żeby od małego dzieci miały okazje do odnoszenia sukcesów. Dziecko, które w określonych sytuacjach odniosło sukces, przeważnie ponawia próby zebrania kolejnych laurów.
- Sposób interpretacji przez dzieci sukcesów czy porażek, w sposób istotny determinuje ich dalszą motywację do nauki. Poczucie odpowiedzialności za własne poczynania, ma znaczący wpływ na skupienie uwagi i wytrwałość.

Jak rozwija się motywacja do nauki

- małe dziecko cieszy się efektem własnych poczynąń, dlatego samo stara się tak działać, żeby osiągnąć określone rezultaty
- starsze dziecko podejmuje próby efektywnego sprostania wymogom otoczenia.
- rodzice podtrzymują w dziecku jego gotowość do podejmowania wysiłku, nauki

Wychowanie w samodzielności

- rodzina powinna poświęcać czas na wypróbowanie przez dziecko własnych rozwiązań
- rodzice powinni dostrzegać starania dziecka, a przede wszystkim doceniać nawet niewielkie postępy. W ten sposób umacniają je w dalszych działaniach, dają mu nadzieję, dodają odwagi i tym samym wspierają jego samodzielność
- atmosfera w rodzinie powinna być naznaczona wzajemnym szacunkiem i życzliwością

- o rodzina powinna dostarczać dziecku impulsów, przydatnych w rozwiązywaniu problemów i w rozbudzaniu chęci poznania
- o rodzina powinna również określać dziecku granice i ułatwić orientację w bliskim otoczeniu.

Gdy brakuje czasu

Dzieci potrzebują wsparcia rodziców, żeby mieć motywację i pracować wytrwale. Ważny jest przede wszystkim czas i zainteresowanie dla jego potrzeb i problemów.

Kiedy brakuje czasu – brakuje też codziennych rozmów, przemyśleń na temat wychowania i jego celów, a także wzajemnego wsparcia i okazywania szacunku. Umykają uwadze rodziców zaniedbania np. przy odrabianiu lekcji czy wypełnianiu domowych obowiązków. Z drugiej strony często nie zauważają starań dziecka, które chce osiągnąć jak najlepsze wyniki. Jeśli nie ma uznania, albo jeśli udziela się tylko nagany, to nie należy oczekiwać, że dziecko będzie miało chęć na długotrwały wysiłek. Jest ono bowiem przeświadczone, że wysiłek się nie opłaca.

JAK ROZWIJAĆ MOTYWACJĘ DZIECKA DO NAUKI?

1. Rozbudzanie u dziecka zamiłowania do nauki.

- uczenie się ma wyższą jakość, gdy dziecko je lubi
- wyjaśnianie, w jaki sposób zajęcia szkolne pomogą uczniowi w życiu (czego nauczą się uczniowie dzięki temu zadaniu, podanie sposobu wykorzystania wiedzy lub umiejętności poza szkołą) czyli tchnij nieco życia w nauczanie w szkole, odnosząc je do sytuacji w prawdziwym świecie
- powiąż wiedzę naukową z naturalnymi zjawiskami przyrodniczymi
- odnieś wiedzę społeczną i historyczną do współczesnych wydarzeń
- wskaż na podobieństwo literatury do życiowych doświadczeń i problemów
- podkreślaj zastosowania matematyki w codziennym życiu
- odwołuj się do rzeczy, które mają dla dziecka znaczenie
- poszerzaj (rodzicu) wiedzę zdobywaną w szkole
- rozbudzaj pozaszkolne zainteresowania i pasje dziecka

2. Nauka poprzez zabawę.

- zabawy edukacyjne
- zabawy kształcące podstawowe umiejętności (np. liczenie podczas gry planszowej, porównywanie obrazków podczas gry w domino obrazkowe lub

“Czarnego Piotrusia”)

- nie obciążaj nadmiernie planu zajęć swojego dziecka – aby miało ono czas na zabawę. Im więcej nauczy się poprzez zabawę, tym silniej rozkwitnie jego naturalny zapal do nauki i tym mocniej polubi naukę w późniejszym życiu

3. Trzy główne elementy decydujące o zamiłowaniu do nauki:

✓ Kompetencje

Wszyscy lubią robić to, co sprawia, że czujemy się kompetentni – dzieci również!

Im dzieci czują się bardziej kompetentne, tym bardziej interesują się pracą w szkole i intensywniej się uczą. Badania wykazują, że dzieci najczęściej doświadczają satysfakcji podczas pracy szkolnej, kiedy mają jasno określone cele, otrzymują natychmiastową, precyzyjną informację zwrotną od opiekuna i pracują ciężko na poziomie swoich umiejętności lub odrobinę powyżej tego poziomu.

Wniosek: zadania nie mogą być zbyt łatwe, ani zbyt trudne.

Dziecko uczy się w szkole ale duże znaczenie ma nieformalna nauka w domu i w ich środowisku. Dobrze jest wprowadzać do codziennego życia rodzinnego zajęcia sprzyjające rozwojowi poczucia kompetencji /już u trzyletniego dziecka/:

- “Otocz dziecko językiem” – aby dziecko słyszało słowa i poprawny sposób ich wymowy oraz aby mogło ćwiczyć zdolności językowe (zadawaj pytania i prowokuj odpowiedzi dziecka, w naturalny sposób poszerzając ich słownictwo, czytaj książki, opowiadaj historyjki, ucz piosenek, wierszyków, rymowanek).
- Wspomagaj rozwój umiejętności czytania – czytaj mu książki, przerywaj lekturę w środku opowieści i poproś dziecko, żeby przewidziało, co się wydarzy dalej, odwiedzaj z nim księgarnie, biblioteki, pomóż mu znaleźć książki na interesujące go tematy.
- Zwiększaj kompetencje dziecka w dziedzinie matematyki – angażuj je w codzienne czynności, które wymagają matematycznego rozumowania (rozpoznawanie kształtów, sortowanie, mierzenie, obliczanie, porównywanie, używanie kalendarza, odczytywanie godzin na zegarze)

Aby być pilnymi uczniami, dzieci nie tylko muszą wiedzieć, że są kompetentne, ale i wierzyć, że staną się bardziej kompetentne, gdy spróbują czegoś nowego.

Jak pomóc dziecku uwierzyć, że może odnieść sukces w szkole:

- zapewnij mu pozytywne informacje zwrotne – czyli pochwal je za osiągnięcia
- wyraźnie komunikuj dziecku, że w nie wierzysz (“wiem, że to potrafisz”)
- przyznaj, że praca jest trudna (unikaj stwierdzeń typu: “nie umiesz tego zrobić? Przecież to takie proste!”)

- pokazuj pozytywne przykłady (“ja też miałam trudności z matematyki, ale moja wytrwałość i upór w nauce się opłacił – zrozumiałam działania na ułamkach)
- łącz krytykę z pochwałami (“nie masz problemów z ortografią, ale czasem źle stawiasz przecinki”)
- wystrzegaj się podawania za przykład rodzeństwa lub kolegów – dopasowuj swoje oczekiwania do każdego dziecka z osobna

✓ **Samodzielność – swoboda wyboru i odpowiedzialność**

Samodzielność pozwala dziecku odczuć dumę z własnych osiągnięć. Jeśli kontrolujesz swoje dziecko lub za bardzo mu pomagasz, może być ci wdzięczne lub czuć ulgę, że nie poniosło porażki, ale też nie może przypisać sukcesu wyłącznie sobie. Przekazanie kontroli dziecku pobudza motywację do nauki.

Samodzielność dziecka nie oznacza jednak zgadzania się na wszystkie jego zachcianki. Dzieci powinny znać jasne, dobrze zdefiniowane zasady i wiedzieć, jakie są konsekwencje ich łamania (tzw. “wybór w pewnych granicach”)

Kiedy wprowadzamy nowe ograniczenia, wyjaśniamy, dlaczego to robimy.

Zasady należy przedyskutować z dzieckiem. Można je spisać w formie umowy, którą oboje podpiszecie. W umowie zawrzyj także własne obowiązki.

Konsekwencje powinny wypływać ze złamanej zasady. Jeśli twoje dziecko nie nadaża z odrabianiem lekcji, zażądaj od niego, by następnego dnia zasiadł do nich wcześniej, ale nie zabieraj mu deseru ani nie każ mu siedzieć dłużej wieczorem.

Pozwól dziecku wybrać styl pracy – np. czytanie na podłodze.

Gdy dziecko pracuje już na własną rękę, zachowaj pewien dystans. Nie wywieraj presji, zerkając mu przez ramię, gdy pracuje lub stale pytając, jak mu idzie.

Nie wykorzystuj poczucia winy lub obowiązku – “co miesiąc odkładamy pieniądze na twoje korepetycje, a ty nie wkładasz najmniejszego wysiłku w naukę”.

✓ **Więź opiekuńcza**

Rodzicielskie wsparcie przyczynia się do wewnętrznego poczucia bezpieczeństwa dziecka” co z kolei korzystnie odbija się na zdolnościach dziecka i jego chęci bycia ciekawskim badaczem otaczającego świata.

Jeśli wasze relacje opierają się na wzajemnym szacunku, dziecko będzie przyswajało twoje wartości, włącznie z przekonaniem, że ciężka praca i dobre wyniki są bardzo ważne. Będzie chciało spełnić twoje oczekiwania – nie dlatego, że obawia się kary, ale dlatego, że potraktuje je jako własne.

Na bliską więź pomiędzy rodzicami a dzieckiem składają się trzy elementy:

- akceptacja – dziecko wie, że kochasz je bezwarunkowo
- bliskość – wykazujesz zainteresowanie sprawami dziecka i angażujesz się w jego życie, reagujesz na jego potrzeby
- wsparcie – szanujesz dziecko za to, kim jest i wspierasz je w dążeniu do samodzielności.

Czyli:

- niezależnie od sytuacji pokaż, że ci zależy na dziecku
- interesuj się codziennym życiem dziecka
- wspólnie spędzajcie czas
- spraw, żeby dziecko czuło się rozumiane
- szanuj dziecko, za to, kim jest
- przekazuj dziecku własne wartości – mów o nich w sposób bezpośredni i żyj zgodnie z nimi

1. [Dziecko może stać się mądrzejsze dzięki wytrwałej pracy](#)

Dzieci, które wierzą, że inteligencja jest czymś stałym, uważają, że niczego nie można zrobić, by stać się mądrzejszym. Nie mają powodów, by ciężko pracować lub być wytrwałym, kiedy napotykają trudności.

Upamiętnienie sobie, że ciężka praca i wytrwałość prowadzą do podniesienia poziomu inteligencji, pobudza wewnętrzną motywację do nauki.

[2, Stawianie sobie za cel nauki czy wyników?](#)

Dzieci mają lepsze wyniki, gdy za cel stawiają sobie zdobycie wiedzy.

Stawianie sobie za cel zdobywania wiedzy sprzyja głębszemu rozumieniu materiału. Dzieci uczą się bardziej aktywnie – powtórnie przeglądają materiał, którego nie rozumieją, zadają pytania podczas pracy, łączą wiedzę właśnie zdobywaną z przyswojoną wcześniej.

Uczenie się tylko po to, by zdobyć dobrą ocenę, ogranicza wiedzę zdobywaną przez uczniów do tego, czego spodziewają się na sprawdzianie

Zbytne przykładanie wagi do wyników może zaszkodzić każdemu, ale są dwa typy dzieci, którym przynosi to najwięcej szkód: wyjątkowo zdolni uczniowie oraz dzieci z niską samooceną. Ci pierwsi mogą się znudzić i stracić motywację do pracy (po co podejmować wyzwanie, skoro można osiągnąć cele bez wielkiego wysiłku?). Dzieci

z niską samooceną z kolei uważają: po co się starać, skoro i tak wyjdą na głupców, niezależnie od tego, co zrobią.

Jak pokazać dziecku, że cenisz stawanie się mądrym:

- podkreślaj znaczenie nauki jako celu
- podkreślaj, że nauka jest ważniejsza niż oceny
- wytłumacz dziecku, że błędy są naturalną częścią procesu nauki
- bądź wzorem pozytywnej postawy wobec własnych błędów
- pomóż dziecku uczyć się na błędach i niepowodzeniach
- nie pozwól, żeby ktokolwiek śmiał się z błędów innych

Pamiętaj, że współzawodnictwo skupia uwagę na wynikach, zniechęca do podejmowania wysiłków, sprzyja pobieżnemu wykonywaniu zadań, niszczy kreatywność. Współpraca bardziej motywuje niż współzawodnictwo. Dzieci lubią pracować razem z rówieśnikami, a współzawodnictwo pomiędzy grupami jest zazwyczaj lepsze niż konkurencja indywidualna.

3. Nagrody i oceny

Nie można stosować nagród częściej, niż to naprawdę konieczne. Jeśli zawiodą inne metody, można stosować nagrody do “doładowania akumulatorów” dziecka. Drobne przekupstwo może skłonić dziecko do rozwinięcia umiejętności i bywa skuteczne do chwili, gdy poczucie kompetencji przyniesie dziecku satysfakcję i zwiększy motywację do nauki. Nagrody mogą też motywować dziecko do opanowania tematów, które wydają mu się nudne. Jednak nagrody mogą odwracać uwagę dzieci od wartości jakiejś czynności i kierować ją na samą nagrodę – powód do podejmowania czynności. Innymi słowy najlepszym sposobem podkopania zainteresowania dziecka nauką jest nagradzanie go za to, że się uczy.

Skupianie się na nagrodzie sprawia, iż uczniowie zawężają zakres zainteresowań, zapominają o tym, czego się nauczyli, uciekają się do uczenia się na pamięć i pójścia na łatwiznę, łącznie z oszukiwaniem.

Przy stosowaniu nagród należy pamiętać o następujących radach:

- Nagradzaj czynność, którą popierasz.
- Nie szafuj nagrodami. Jeśli wystarczą lody, nie proponuj gry komputerowej.
- Nie zwlekaj zbyt długo z wręczeniem lub zrealizowaniem nagrody.
- Zwracaj się do dziecka tak, jakby mogło dokonać samodzielnego wyboru. Na przykład: “Co powiesz na to, że jeśli będziesz odrabiał wszystkie lekcje przez trzy dni z rzędu, to upiekę ci ulubione ciasto? Zgadzasz się na to?”

- Przestań nagradzać, gdy tylko dziecko wykaże prawdziwe zainteresowanie daną czynnością.

Istnieje szczególny rodzaj nagród, które zamiast zmniejszać u dziecka zamiłowanie do nauki, niemal zawsze je zwiększają: nagrody zawierające informacje dotyczące kompetencji dziecka. Dzieje się tak dlatego, że takie nagrody potwierdzają jakieś dokonanie lub nową umiejętność. Nagrody, które przekazują informacje na temat szkolnych kompetencji dziecka, podsycają jego entuzjazm do nauki.

Szczególnym rodzajem nagród są pochwały. Przy ich stosowaniu należy pamiętać o zasadach:

- Bądź konkretny, chwal tylko za osiągnięcia wymagające wysiłku.
- Chwal za wytrwałość i osobiste postępy.
- Chwal uczynki, a nie samo dziecko.
- Nie pozwól, by dziecko uzależniło się od twoich pochwał. Pomóż mu samodzielnie ocenić swoją pracę.
- Bądź szczerzy i nie przesadzaj z pochwałami.

Oceny, tak samo jak nagrody, odciągają uwagę dziecka od tego, czego się uczy. Nie należy im nadawać największego znaczenia. Lepiej zachęcać dziecko do tego, żeby bardziej skupiło się na krótkoterminowych celach niż na ocenach: napisaniu dobrego referatu, nauczeniu się pisowni nowych słów. Gdy dziecko otrzymuje oceny lub świadectwo, połącz nacisk na uwagi nauczyciela i inne informacje dotyczące tego, czego się nauczyło. Powiedz dziecku, że tak naprawdę liczy się wysiłek włożony w pracę oraz to, czego się nauczy.

Im większy nacisk położysz na poczucie osobistej satysfakcji i dumy z dobrze wykonanej pracy, tym mniej dziecko będzie zależne od zewnętrznych bodźców takich jak oceny.

4. Poczucie własnej wartości

Gdy dziecko wie, że je kochasz i akceptujesz, wzrasta w atmosferze miłości i spokoju, która jest niezbędna do pełnego emocjonalnego rozwoju i wykształcenia się zamiłowania do nauki. Świadome, że twoja miłość nie zależy od jego osiągnięć szkolnych, dziecko może podejmować ryzyko i prosić o pomoc. Może uczyć się poprzez zabawę, stawać się coraz bardziej kompetentne, czuć się samodzielne, a przy tym nie tracić z tobą bliskiej więzi.

Pamiętajmy, że niechęć dziecka do nauki nie zawsze wynika z jego lenistwa.

Wdrażając ucznia do rzetelności w realizowaniu swoich obowiązków, powinniśmy wziąć pod

uwagę jego indywidualne predyspozycje. Wymagania szkoły są takie same dla wszystkich dzieci, te zaś różnią się między sobą spostrzegawczością, temperamentem, koncentracją uwagi, tempem pracy itp. Jeżeli, mimo starań, proces odrabiania lekcji jest nieefektywny i wiąże się z dużym stresem rodziców i dziecka, warto przeprowadzić specjalistyczną diagnozę i indywidualnie dobrać optymalne metody pracy. Zwiększy to szansę na osiągnięcie przez ucznia sukcesu i uchroni przed kosztami emocjonalnymi trudnej dla niego sytuacji.

III. JAK ZADBAĆ O BEZPIECZEŃSTWO W SIECI?

Dzieciom Internet kojarzy się z zabawą, rozrywką, pomocą szkolną, nowymi kolegami i koleżankami. Wrodzona ufność naraża je na ryzyka tożsame z niebezpieczeństwami występującymi „w realu” w sytuacji kontaktów z nieznanymi. Internet rodzi jednakże zagrożenia zupełnie specyficzne, na które narażone są także nastolatki, oraz dorośli: wirusy, phishing, hakerzy, wyłudzenia, kradzieże, utrata danych, włamania do bazy, przejęcie domeny.

Internetu trzeba nauczyć. Rodzice powinni być pierwszymi nauczycielami korzystania z mediów, szczególnie interaktywnych.

Jak dbać o bezpieczeństwo dziecka, jak ukształtować właściwe postawy wobec treści zamieszczanych w Sieci?

Odkrywanie Internetu powinno być wspólnym zajęciem. Strony z informacjami, grami i zabawami interesującymi pociechę rodzic powinien znaleźć i mądrze wskazać dziecku. Warto razem szukać danych potrzebnych do szkoły, stron z ciekawostkami dla dzieci.

Nigdy za wiele ostrzeżeń i przypomnień, że nieznanemu nie można ufać, że Internet daje nie tylko okazję do świetnej zabawy i nauki, ale bywa źródłem niebezpieczeństw.

W przypadku nawiązania przez dziecko znajomości przez Internet, należy czuwać nad rozwojem kontaktów, przede wszystkim uczulić dziecko, że spotkanie może nastąpić wyłącznie za zgodą rodzica. Warto mówić wprost o możliwych zagrożeniach:

rozczarowaniu po konfrontacji wirtualnej osoby z rzeczywistością, o groźbie napaści seksualnej, nadużyciu zaufania.

Anonimowość bywa cnotą. Mimo iż najmłodsze dzieci nie korzystają z serwisów społecznościowych, bankowości internetowej ani nie dokonują zakupów online, jak najwcześniej należy wyjaśnić im, że nie na każde pytanie o imię, nazwisko, numer telefonu i adres należy odpowiadać, a już na pewno nie należy odpowiadać bez wyraźnej zgody rodzica.

Jak wobec innych mediów, tak i wobec Internetu należy kształtować w dziecku postawę krytyczną. Nie każda informacja wyczytana w Sieci jest prawdziwa, nie każda definicja i ściągawka na popularnym serwisie dla uczniów ma wartość encyklopedyczną. Poradnik dla rodziców. Bezpieczeństwo w Internecie.

Szkodliwe i zakazane treści trzeba piętnować aktywnie. Każda strona promująca pornografię, przemoc, narkotyki powinna być zgłaszana, na przykład na stronie <https://dyzurnet.pl/> Taka konsekwencja upewni dziecko, że pewne informacje są niepożądane i szkodliwe dla niego.

Troskliwa kontrola – tak, by nie narazić się na utratę zaufania dziecka. Dobre wychowanie nie gwarantuje pełnego bezpieczeństwa. Można postarać się na przykład o to, by komputer stał w pomieszczeniu używanym przez wszystkich domowników. Warto go również wyposażyć w oprogramowanie filtrujące typu Cenzor oraz kontrolnie sprawdzać w przeglądarce, na jakie strony wchodzi użytkownicy (dzieci). Trudne słowa (pornografia, narkotyki, sekty, pedofilia, gwałt, kradzież, haker) są potrzebne. Dziecko musi znać nazwy zjawisk, przed którymi jest przestrzegane, rozumieć je w możliwym zakresie i poznawać ich właściwy kontekst.

Żadne z pytań: Jak się nazywasz? Jak wyglądasz? Prześlesz mi zdjęcie? Ile zarabiają twoi rodzice? Jakie masz kieszonkowe? Czy lubisz się przytulać? Masz kartę kredytową? W co jesteś ubrany? Czy chciałbyś dostać prezent? Gdzie mieszkasz? Czy jesteś sam w domu? Możemy się spotkać u mnie w domu? Mogę odebrać Cię ze szkoły? nie jest bezpieczne, powinno wzbudzić nieufność w dziecku i spowodować zerwanie kontaktu z nieznanym internautą.

Jasne zasady. Warto ustalić z dzieckiem, o jakiej porze i jak długo może ono korzystać z Internetu – dla dobra własnych oczu, kręgosłupa, oraz dla równowagi między surfowaniem po Sieci a nauką, życiem rodzinnym i aktywnością towarzyską w rzeczywistym świecie.

Prowadzenie bloga to forma ekspresji, czasem literacka próba, często sposób zyskiwania popularności wśród rówieśników. Należy mieć jednak świadomość, że zbyt szczerość, otwarcie się może powodować złośliwe, obraźliwe komentarze ze strony nieodpowiedzialnych użytkowników.

Czy naprawdę chcesz pokazać wszystkim te zdjęcia? Warto pytać o to dziecko, które w portalu społecznościowym lubi zamieszczać swoje fotografie. Warto wskazać wartość z posiadania prywatności, dyskrecji oraz zwrócić uwagę, czy postronni bohaterowie zamieszczanych zdjęć nie mają nic przeciwko.

Świadomość, że netykieta obowiązuje także nasze dziecko. Dbając, by nie stało się ofiarą manipulacji, należy zwrócić uwagę, by samo nie działało w żaden sposób na czyjąś szkodę, na przykład nie wykorzystywało forów do rozsiewania nieprawdziwych, nieuprzejmych czy obraźliwych opinii albo nie zamieszczało w Sieci zdjęć i filmów naruszających czyjąś prywatność, godność.

Sytuacje alarmowe. Co powinno zaalarmować rodzica?

- Wyłączanie monitora po wejściu rodzica do pokoju albo szybka zmiana przeglądanej strony. Z jednej strony można takie zachowanie traktować jako naturalną chęć do zachowania prywatności, z drugiej strony powtarzające się ukrywanie oglądanych treści, w połączeniu z innymi nietypowymi reakcjami, powinno zaniepokoić.
- Telefony od nieznanym.
- Surfowanie w Sieci bardzo długo, przesiadywanie po nocach. Unikanie kontaktów towarzyskich i rodzinnych poza Siecią.
- Zwiększone wydatki, posiadanie nieuzasadnionych sum pieniędzy, prezenty, z których dziecko nie potrafi się wytłumaczyć. Oczywiście, niekoniecznie Internet jest

źródłem znajomości przynoszących takie profity, należy jednak założyć, że w Sieci najłatwiej (bo bez wychodzenia z domu) poznać kogoś, kto pod pozorami sympatii tak naprawdę próbuje dziecko do czegoś nakłonić, przekupić. Może to być sposób wabienia ofiar przez pedofila albo sektę.

- Zawirusowany komputer.
- Nagła utrata danych.
- Zaobserwowana ingerencja w informacje zamieszczone na profilu w serwisie społecznościowym.
- Niewytłumaczalne operacje na koncie bankowym.
- Zaobserwowane wykorzystanie danych osobowych do celów, na które nie wyraziliśmy zgody.
- Wykorzystanie przez osobę postronną informacji zawartych w wiadomościach e – mail.
- Nagły wzrost liczby reklam wyświetlanych na monitorze podczas surfowania w Sieci.

Reakcja rodzica musi być spokojna – nie można dziecka obwiniać bez ustalenia, co się dzieje, a przede wszystkim – czy nie stało się ono ofiarą oszustwa, manipulacji, wykorzystania.

W przypadku, gdy dziecko zostało skrzywdzone lub choćby przestraszone, należy skorzystać z pomocy specjalistów – policji, pedagoga, psychologa, organizacji walczących o prawa i bezpieczeństwo dzieci.

Najlepszą ochroną dla dziecka są właściwie ukształtowane postawy:

- 1) wiedza, czemu ma służyć Internet, że surfowanie po Sieci jest tylko jedną z wielu form aktywności,
- 2) umiejętność odróżnienia wartościowych treści od internetowych śmieci,

3) instynkt samozachowawczy w kontaktach z obcymi ludźmi.

Świadomość zagrożeń potencjalnie płynących z Sieci jest wciąż niska i to na rodzicach ciąży obowiązek pokazania, jak korzystać z tego narzędzia.

Dorośli użytkownicy bywają niestety równie naiwni, a dodatkowo narażeni są na inne niebezpieczeństwa: związane z działalnością zawodową, poszukiwaniem partnera, dokonywaniem przelewów, zakupów, uczestnictwa w aukcjach oraz korzystania ze zbyt łatwo dostępnego nielegalnego oprogramowania.

Rozwaga dorosłych jest najlepszym wzorcem dla dzieci i odwrotnie – brak rozwagi zniweczy wszelkie dydaktyczne działania (żadne dziecko nie będzie słuchać o szkodliwości całonocnego przesiadywania przed monitorem, jeśli rodzic robi dokładnie to samo).

Opracowała: J. Chmielewska-pedagog szkolny

BIBLIOGRAFIA:

- D.Stipek, K. Seal – “Jak nakłonić dziecko do nauki?” Warszawa 2002
- G. W. Green – “Jak pomagać dziecku w nauce”.Warszawa 1997
- A. Faber, E. Mazlish – “Jak mówić, żeby dzieci się uczyły w domu i w szkole”.
Poznań 1996
- B. L. Mc Combs, J. E. Pope – “Uczeń trudny. Jak skłonić go do nauki”. Warszawa
1997
- Internet,docplayer.pl/1072230-Poradnik-bezpiecznego-korzystania-z-i-n-t-e-r-n-e-n-e-t-u.